

рашисти, вона набула нового життя. Її співають українці під час заряджання зброї, допомоги цивільним, за кермом автівок та бронетехніки, ставлять на рінгтони та накладають цю мелодію на любительські відеоролики, створені власноруч.

Надзвичайно поширеними стали патріотичні гасла, які ви бачимо в Інтернеті, на вуличних банерах, чуємо з екранів телевізорів, зокрема: «Ми – сильні! Ми – Україна!», «Все буде Україна!», «Слава ЗСУ!». І, звичайно ж, знаменита фраза матросів з о. Зміїного, які послали у відому напрямку російський корабель.

Отже, українські масмедіа із самого початку російсько-української агресії активізували свою діяльність і працюють в режимі 24/7. Крім інформативної функції, вони відіграють значну роль у психологічній підтримці українців, спрямовані на утвердження української ідеї про єдину, сильну, демократичну націю, що веде справедливую боротьбу за свою свободу.

Література

1. *Все про ситуацію в Україні.* URL: <https://www.google.com/>
2. *Яремчук М. Соціологія масової комунікації: навч. посібн. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. 248 с.*

УДК 81'367.63:81'37

*Л. І. Дерев'янка, к.філол.н., доцент
Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ОБОВ'ЯЗКОВІ ОЗНАЧАЛЬНІ ПОШИРЮВАЧІ ЯК СКЛАДНИКИ ПРИЙМЕННИКОВО-СУБСТАНТИВНИХ ТЕМПОРАТИВІВ У ТЕКСТАХ СУЧАСНИХ ДОКУМЕНТІВ

Прийменниково-субстантивні темпоративи відіграють особливу роль в оформленні тексту сучасного документа, оскільки головним його складником є інформація в часі й просторі. «Увага до мовних параметрів інформації особливо актуалізувалася в умовах глобальних світових змін, які призвели до зростання сфер функціонування мови й розширили коло мовних явищ, що потребують спеціального лінгвістичного вивчення» [3, с. 60].

Час у лінгвістиці інтерпретують як відображення реально-темпоральної моделі в мові. У зв'язку з цим О. В. Тарасова слушно зауважує, що неможливо глибоко розкрити поняття часу, не враховуючи характер перцепції темпоральних відношень людською свідомістю та оформлення їх засобами мови. Час у мові можна віднести до тих категорій, за допомогою яких устанавлюють антиномію між лінгвальною та екстралінгвальною діяльністю людини. На думку цієї дослідниці, час належить до понять, які не лише описані засобами мови, а й експліковані в ній самій, у її словниковому складі та граматичному ладі [6, с. 24].

Роль семантичного маркера в часових прийменниково-субстантивних

конструкціях, уживаних у текстах документів, регулярно виконують атрибутивні поширювачі. Обов'язковість / факультативність останніх мотивована значущістю репрезентованої ними інформації. Традиційною в мовознавстві є думка про те, що в синтаксичних конструкціях атрибутиви функціонують на засадах факультативності [2, с. 11]. Проте існує й інший погляд, згідно з яким за ними закріплено роль облігаторних конститuentів [2, с. 13; 4, с. 94]. У такому разі їх уживають у специфічних синтаксичних умовах, зокрема в структурі темпоративів, для яких характерна інформативна недостатність. Останні є синсемантичними й реалізують свій план змісту лише в сполученні з детермінувальними компонентами – виразниками тієї інформації, яка необхідна для їхньої автосемантичності.

Обов'язковість атрибутивів пов'язана зі значенням іменника, що входить до складу прийменниково-субстантивної сполуки. У текстах документів простежено тенденцію функціонування облігаторних означень у складі структур із субстантивами. З-поміж іменників-часоназв, які регулярно сполучаються з темпоральними прийменниками, виявлено найменування загальних часових понять (*епоха, ера, мить, момент, період, пора, проміжок, термін, час*). Виокремлені субстантиви потребують уточнення, тому що експлікують темпоральну семантику надто широко, узагальнено. Їхню інформативну недостатність послідовно компенсують атрибутиви у вигляді прикметників, напр.: **Протягом звітного періоду навчальне навантаження виконано в повному обсязі** (Звіт); **У десятиденний термін подати пропозиції щодо пропонованої вартості навчання за спеціальностями гуманітарного факультету** (Розпорядження). Кожен із таких субстантивів програмує свій набір обов'язкових означальних компонентів. Так, іменники з темпоральним значенням *мить, момент* є авалентними стосовно прикметників *довгий, тривалий*. Натомість вони активно сполучаються з облігаторним означенням на взірець *єдиний, короткий, наступний, останній*.

Крім субстантивів, що є загальними часовими поняттями, у мові ділових паперів трапляються також іменники з конкретним темпоральним значенням (*хвилина, година, день, тиждень, декада, місяць, рік*), напр.: **Упродовж наступного тижня здійснити прибирання території, прилеглої до університету** (Розпорядження).

Облігаторний атрибутив не може бути вилученим із речення. На відміну від нього, факультативний поширювач уносить додаткову інформацію, що «є суттєвою з погляду комунікативного значення, але не є категоріальною» [5, с. 28]. Як наслідок, елімінування такого компонента не впливає на формування семантичного мінімуму повідомлюваного.

Обстежений і проаналізований фактичний матеріал дає підстави стверджувати, що діапазон відносних прикметників, уживаних у функції обов'язкового поширювача в текстах документів, представлений лексемами, які:

- вказують на загальний або чітко окреслений час (*давній, постійний, ранній, наступний, десятиденний*);
- характеризують предмет або подію за функційним призначенням (*воєнний, революційний, реформений, звітний*).

Отже, атрибутивні поширювачі як органічні складники прийменниково-іменникових темпоративів можуть виконувати роль семантичного маркера, конкретизувати потрібною інформацією їхній значеннєвий обсяг, тобто входити до складу прийменниково-субстантивних конструкцій документних текстів на засадах облігаторності. Їхнє обов'язкове вживання зумовлене передусім інформативною недостатністю іменника – компонента прийменниково-відмінкового темпоратива, а подеколи й загальними умовами висловлення.

Література

1. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові. Київ : Вища школа, 1986. 186 с.
2. Кухар Н. І. Типологія факультативних прислівних компонентів речення : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2005. 20 с.
3. Лукаш Г. Документний текст: мовні параметри часу й простору. Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації : матеріали III Всеукраїн. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22 листопада 2018 р.). Полтава : ПолтНТУ, 2018. С. 60 – 65.
4. Островська Л. С. Обов'язковість атрибута в структурі речення. Ономастика і апелятиви : зб. наук. пр. Дніпропетровськ, 2002. Вип. 17. С. 92 – 98.
5. Степаненко М. І. Взаємодія формально-граматичної і семантичної валентності у структурі словосполучення та речення. Київ, 1997. 216 с.
6. Тарасова Е. В. Время и темпоральность. Харьков : Основа, 1992. 136 с.

УДК 736.3

*О. Мізіна, к.філол.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ЕЛЕКТРОННА КНИГА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Шлях розвитку книги довгий і складний. Для виготовлення книжок люди використовували різні матеріали: глину, листя та кору дерев, шкіру тварин, бамбук, папірус, шовк тощо. Перші паперові книги з'явилися в Європі в XIII ст. Їх довгий час писали від руки. Одна книга виготовлялася 5–7 років і коштувала дуже дорого. У XV ст. був винайдений спосіб друкування книг. Перша друкована книга в Україні, яка була видана Іваном Федоровим у 1574 році у Львові, мала назву «Апостол».

У кінці XX ст. в життя книговидавців, редакторів, бібліотекарів і бібліографів входить нове поняття – «електронна книга». Цифрова (електронна) книга (англ. Digital book; E-book reader) – загальна назва групи вузькоспеціалізованих компактних планшетних комп'ютерних пристроїв, призначених для відображення текстової та графічної інформації, представленої в електронному вигляді, наприклад, електронних книжок, що зручно читається на комп'ютері [2]. Електронна книга є лише носієм інформації, тому традиційно складається з двох понять – носій та вміст. Носієм є електронний пристрій, який може бути пристосованим (наприклад, комп'ютер, мобільний телефон чи спеціалізований пристрій), вміст іноді